

Мельник Людмила

Кандидат політичних наук, доцент, завідувач кафедри
філософських та політичних наук соціально-гуманітарного факультету.

Білоцерківський національний аграрний університет

ORCID: 0000-0002-1299-5610

Грек Ірина

Асистент кафедри філософських та політичних наук соціально-
гуманітарного факультету.

Білоцерківський національний аграрний університет

ORCID: 0000-0002-0100-0497

УКРАЇНЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Російсько-українська війна стала серйозним викликом для української ідентичності. Проте, анексія Криму, окупація Донецької та Луганської областей, повномасштабне вторгнення Росії в Україну – все це призвело до консолідації українського суспільства, зростання національної самосвідомості та патріотизму. Як зазначає історик В. Дзьобак, ідентичність – це не лише про минуле. Воно слугує фундаментом для сьогодення та основою для майбутнього. Історик цитує слова українського науковця Івана Лисяка-Рудницького: «Нація проявляється не вишивками, «малоросійським борщем» і т. п., а окремою політикою й окремою високою культурною творчістю». Це означає, що справжня національна ідентичність проявляється в активній політичній участі та створенні унікальних культурних досягнень [1].

Проблема національної ідентичності стала предметом вивчення багатьох вітчизняних науковців, В. Андрущенко, І. Бех, М. Боришевський [4], П. Вербицька, К. Журба, Г. Філіпчук та багатьох інших.

Згідно з поглядами А. Литвиненко, національна ідентичність – це внутрішнє знання, яке передається від покоління до покоління і формується природним шляхом. Однак, якщо людина стикається з проблемами соціальної або психологічної природи, пов'язаними з її ідентичністю, то для їх вирішення необхідно докласти значних інтелектуальних зусиль [2, с.9].

Війна з Росією показала важливість захисту української мови та культури, історичної пам'яті та національних цінностей. Російська пропаганда намагається дискредитувати українську ідентичність, представити українців як «братський народ», який повинен бути об'єднаний з Росією. Важливо протистояти цим спробам та захищати українську ідентичність від зовнішньої

агресії.

Формування української ідентичності – це складний та тривалий процес, який бере свій початок з давніх часів. Ще в Київській Русі було закладено фундамент для формування культурної спадщини українців. Одним із важливих елементів національної ідентичності є мова та культура.

Мова є одним з найважливіших елементів національної ідентичності. Вона не лише слугує засобом спілкування, але й зберігає культурну спадщину народу, його традиції, звичаї та цінності. Українська мова протягом століть зазнавала утисків та заборон, але завдяки зусиллям багатьох поколінь українців вона зберегла свою самобутність та продовжує розвиватися. Національна культура відіграє важливу роль у формуванні та збереженні української ідентичності. Народна творчість, література, музика, театр, кіно – все це відображає духовний світ українського народу, його історію, прагнення та ідеали. Збереження та популяризація української культури є важливим завданням для зміцнення національної самосвідомості та ідентичності.

В умовах глобалізації та інформаційної ери особливого значення набуває підтримка та розвиток української мови та культури в цифровому просторі. Створення україномовного контенту, популяризація української культури в соціальних мережах та на онлайн-платформах, підтримка українських митців та культурних проєктів – все це сприяє збереженню та посиленню української ідентичності. Зміцнення української мови та культури як фундаменту національної ідентичності вимагає цілеспрямованих зусиль. Це включає в себе забезпечення якісної україномовної освіти, підтримку україномовних медіа, а також стимулювання розвитку української науки та інновацій.

Водночас, глобалізація відкриває перед Україною нові горизонти для культурного та економічного розвитку, сприяючи її інтеграції у світовий простір. Однак, цей процес несе в собі й потенційні ризики для національної ідентичності, такі як розмивання культурних кордонів, втрата традицій та цінностей, а також поширення масової культури. Важливо знаходити баланс між інтеграцією у світовий простір та збереженням національної ідентичності. Підтримка української культури, мови та традицій, розвиток національної економіки, захист інформаційного простору від дезінформації та пропаганди – все це важливі заходи для забезпечення стійкості української ідентичності в умовах глобалізації. Варто зазначити, що поширення англійської мови як мови міжнародного спілкування може призвести до зменшення використання української мови в різних сферах життя. Тому важливо стимулювати вивчення української мови, підтримувати україномовні культурні проєкти та сприяти

використанню української мови в бізнесі, науці та освіті.

Захист національної ідентичності в умовах глобалізації – це важливе завдання для українського суспільства та держави. Підтримка національної культури, мови та традицій, розвиток національної економіки, захист інформаційного простору – все це необхідні умови для забезпечення стійкого розвитку України в сучасному світі.

Також серед сучасних викликів для української ідентичності вважаємо: демографічну кризу, міграцію, низький рівень економічного розвитку, корупцію, інформаційну війну, вплив масової культури. Для подолання цих викликів необхідно проводити активну державну політику, спрямовану на підтримку сім'ї, розвиток освіти та науки, стимулювання економічного зростання, боротьбу з корупцією, захист інформаційного простору.

Перспективи розвитку української ідентичності пов'язані з євроінтеграцією, розвитком громадянського суспільства, підтримкою національної культури та мови, формуванням національної самосвідомості та патріотизму. Важливо, щоб українська ідентичність була відкритою до світу, толерантною до інших культур та народів, але при цьому зберігала свою самобутність та унікальність. Розвиток української ідентичності в умовах євроінтеграції передбачає адаптацію до європейських цінностей та стандартів, але при цьому збереження національної самобутності та унікальності. Важливо, щоб євроінтеграція сприяла розвитку української культури та мови, зміцненню демократичних інститутів та формуванню громадянського суспільства.

Отже, українська ідентичність – це динамічний процес, що об'єднує в собі наше історичне коріння, сучасні реалії та прагнення до майбутнього. Ця унікальна сутність є ключем не лише до перемоги над агресором, але й до побудови сильної та процвітаючої держави для нинішніх та майбутніх поколінь. Тому для її зміцнення необхідно:

1. Проводити активну державну політику, спрямовану на підтримку української мови та культури, освіти та науки, історичної пам'яті та національних цінностей;
2. Забезпечувати свободу слова та думки, розвивати демократичні інститути та громадянське суспільство;
3. Протидіяти зовнішній інформаційній агресії та пропаганді, захищати інформаційний простір від дезінформації;
4. Підтримувати національну єдність та солідарність, формувати національну самосвідомість та патріотизм;

5. Сприяти євроінтеграції України, адаптуватися до європейських цінностей та стандартів, але при цьому зберігати національну самобутність та унікальність.

Список використаних джерел

1. Дзьобак В. Національна ідентичність як складова національної стійкості.
URL.https://lb.ua/blog/volodymyr_dziobak/568987_natsionalna_identichnist_yak.html (дата звернення: 14.02.2025).
2. Литвиненко А. Про мовно-культурну самоідентифікацію в молодіжному середовищі зрусіфікованого міста. *Урок української*, 2007. № 7-8. С.8–11.

Дубель Михайло

PhD, старший викладач кафедри політології та державного управління.
Донецький національний університет імені Василя Стуса
ORCID: 0000-0003-2229-0419

ЗАГРОЗИ ПЕВНИХ КАТЕГОРІЙ ЦИФРОВИХ ТОВАРІВ ДЛЯ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ДИСКУРСУ УКРАЇНИ

Починаючи з 2022 року на території нашої держави внесені обмеження до продажу друкованих засобів виробництва росії та білорусі. Ще раніше перестали демонструватися фільми виробництва держави-агресора у кінотеатрах. В той ж час з середовища стрімінгу продовжували надходити загрози, яскравим прикладом був феномен сумнозвісного серіалу «Слово пацана», який вийшов вже під час повномасштабного вторгнення і викликало резонанс в українському суспільстві. Незважаючи на майже рік з початку повномасштабної військової агресії з боку росії частина громадян все рівно дивилася продукт, що популяризував «традиційні російські цінності» - агресію на територію інших держав, бандитизм, деструктивну поведінку серед молоді.

Проте, у випадку з цим джерелом пропаганди з кинопродуктами все достатньо просто – вони виходять російською мовою, виробляються за гроші російського бюджету (повністю або частково), мають яскраво виражений публічний характер зв'язку з росією. Набагато складніше ситуація з комп'ютерними іграми, де далеко не завжди фірма-розробник зареєстрована в одній з держав, що проявляють агресію проти України, проте розробники